

2020 M. VYKDYTA VEIKLA (VYKDYTOS PRIEMONĖS) LIETUVOS MIGRACIJOS POLITIKOS GAIRĖSE NUMATYTOMS PAGRINDINĖMS MIGRACIJOS POLITIKOS KRYPTIMS ĮGYVENDINTI

1. EMIGRACIJOS IR GRĮŽTAMOSIOS MIGRACIJOS SRITIS

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir jų šeimos narių, gyvenančių humanitarinės krizės ištiktose šalyse, patekusių į ekstremaliąsias situacijas ir esančių karinio konflikto apimtose teritorijose, perkėlimo į Lietuvą ir paramos jų integracijai veiklą, **Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija** (toliau – URM) kartu su kitomis suinteresuotomis institucijomis dalyvavo **asmenų perkėlimo iš Venesuelos Bolivaro Respublikos** (toliau – Venesuela) procese, kuris pradėtas priėmus 2019 m. rugsėjo 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 928 „Dėl asmenų perkėlimo iš Venesuelos Bolivaro Respublikos į Lietuvos Respubliką (toliau – Asmenų perkėlimo nutarimas). Atsižvelgdama į Venesueloje tebesitęsiančią krizę, kurią dar labiau sunkino stiprėjantis COVID-19 sukeltos pandemijos protrūkis, ir į Venesuelos lietuvių bendruomenės pirmininko prašymą, URM inicijavo Asmenų perkėlimo nutarimo pakeitimą, kuriuo prašymų dėl perkeliamojo asmens statuso suteikimo priėmimas pratęstas iki 2021 m. spalio 1 d. (Vyriausybės 2020 m. spalio 21 d. nutarimas Nr. 1153 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 11 d. nutarimo Nr. 928 „Dėl asmenų perkėlimo iš Venesuelos Bolivaro Respublikos į Lietuvos Respubliką“ pakeitimo“). Iki 2020 m. pabaigos iš Venesuelos į Lietuvą perkelta 13 asmenų, dar 109 asmenims suteiktas perkeliamojo asmens statusas.

Siekdama toliau sklandžiai organizuoti Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir jų šeimos narių perkėlimą iš Venesuelos, URM kartu su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM) inicijavo Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymą įgyvendinančių teisės aktų pakeitimus.

URM prie Migracijos politikos gairių (toliau – gairės) nuostatų įgyvendinimo prisidėjo ir koordinuodama ir pagal kompetenciją **įgyvendindama „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2012–2021 metų programą**. Stiprinant užsienio lietuvių įsitraukimą į pokyčių Lietuvoje kūrimą ir jų ryšius su savo valstybe, buvo vykdyta lietuvių ir diasporos organizacijų kompetencijų ugdymo veikla (27 užsienio lietuvių organizacijų ir 91 Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių projektas 38 šalyse, nuotoliniai seminarai „Užsienio lietuvių pilietiškumo skatinimas“ (60 dalyvių iš 22 šalių), „Jaunosios kartos pilietiškumas“ (67 dalyviai iš 20 šalių); aktyvintas pilietinis įsitraukimas, raginant registruotis ir dalyvauti rinkimuose (pasiekta daugiau nei 3,3 mln. unikalių vartotojų); vykdyti įsitraukimą skatinantys projektai („Globalios Lietuvos apdovanojimai“, „Sugrįžimai“; 6 užsienio lietuviai apdovanoti garbės ženklo „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ medaliais); sudarytos galimybės atlikti praktiką diplomatinėse atstovybėse ir URM 37 užsienyje studijuojantiems lietuviams; reguliariai viešinta informacija apie Lietuvos laimėjimus ir galimybes per „Facebook'o“ paskyrą „Globali Lietuva – Global Lithuania“, kitas socialinių tinklų grupes ir elektroniniu paštu.

URM užsakymu 2020 m. atlikta užsienio lietuvių nuomonės apklausos ataskaita, kuri paskelbta ministerijos interneto svetainėje <http://www.urm.lt/default/lt/globali-lietuva/globalios-lietuvos-programa/tyrimai>.

VRM ir Tarptautinės migracijos organizacijos (toliau – TMO) **Vilniaus biuras** 2020 m. vasario 24 d. sudarė sutartį, siekdami užtikrinti Migracijos informacijos centro (toliau – MIC), skirto informacijai ir konsultacinei pagalbai visais su grįžimu į Lietuvą ir gyvenimu Lietuvoje susijusiais klausimais teikti, veiklą. 2020 m. MIC veiklai finansuoti skirta 248 tūkst. eurų.

Pažymėtina, kad vienas svarbiausių MIC tikslų – teikti aktualią, visapusę ir tikslią informaciją, todėl interneto svetainė renkuosilietuva.lt buvo atnaujinama, įkeliant aktualius su grįžtamąja migracija ir migrantų reintegracija susijusius Lietuvos Respublikos teisės aktų ar kitų susijusių dokumentų pakeitimus. MIC siekia teikti naudingiausią informaciją, kuri vartotojui patogi rasti ir suprasti, šiuo tikslu tvarkydamas interneto svetainę renkuosilietuva.lt taip, kad jis būtų funkcionalus, patogus ir vizualiai patrauklus vartotojui.

Per 2020 m. MIC interneto svetainę aplankė **736 603 lankytojai, t. y. 23,8 proc. daugiau nei 2019 m.** (594 866). Iš 2020 m. apsilankiusiųjų interneto svetainėje 728 198 buvo unikalūs lankytojai. Iš viso per praėjusius metus interneto svetainė buvo peržiūrėta 1 842 459 kartus. Daugiausia apsilankiusiųjų interneto svetainėje 2020 m. buvo iš **Lietuvos Respublikos (65,2 proc.), Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (toliau – Jungtinė Karalystė) (6,4 proc.), Baltarusijos Respublikos (toliau – Baltarusija) (4,3 proc.), Ukrainos (3,4 proc.), Rusijos Federacijos (2,7 proc.)**. Interesantai labiausiai domėjosi temomis, susijusiomis su socialine parama: parama jaunoms šeimoms, vaiko gimimo ir auginimo išmokomis, nedarbo išmokomis, parama verslo pradžia, parama būstui įsigyti ir pan. Taip pat aktualios temos buvo gyvenamosios vietos deklaravimas, leidimai laikinai gyventi Lietuvoje, privalomasis sveikatos draudimas.

Per **2020 m. MIC atsakytų užklausų skaičius – 12 410 atsakymų, kuris 30,1 proc. viršijo 2019 m.** atsakytų užklausų skaičių. Nuo informacijos ir konsultacijų teikimo pradžios (2015 m. sausio mėnesio) MIC konsultantai bendrai atsakė į 25 049 interesantų užklausas.

2020 m. pagrindinių užklausų temoms įtaką darė COVID-19 sukelta pandemija, Jungtinės Karalystės išstojimas iš Europos Sąjungos ir politinės krizės Baltarusijoje aplinkybės. Interesantai dažniausiai užduodavo klausimus šiomis trimis temomis:

- 1) užsieniečiai Lietuvoje – leidimai gyventi, įsidarbinimo Lietuvoje galimybės, vizos, studijos Lietuvoje;
- 2) grįžimas / gyvenimas Lietuvoje – pirmieji žingsniai sugrįžus, gyvenamosios vietos deklaravimas;
- 3) nekilnojamas turtas – paskolos būstui, būsto nuoma, parama būstui įsigyti.

Į daugiausiai interesantų klausimų – 10 021 (80,75 proc.) – atsakyta bendraujant per gyvo pokalbio (angl. *live-chat*) prieigą interneto svetainėje ir elektroniniu paštu; telefonu ir pokalbių programėle „Skype“ atsakyta į 2 161 užklausą (17,41 proc. viso srauto), į 228 paklausimus atsakyta interesantams socialiniame tinkle „Facebook“ (1,84 proc.).

Pažymėtina, kad 2020 m. VRM kartu su MIC parengė ir išplatino informacinių brošiūrų, kuriose pateikta visa nuo nedemokratinio režimo persekiojimo bėgantiems Baltarusijos piliečiams aktuali informacija apie atvykimą ir gyvenimą Lietuvoje.

MIC bendradarbiauja su daugeliu susijusių valstybinių institucijų, profesionaliai konsultuoja besikreipiančius aukštos kvalifikacijos specialistus įvairiais klausimais, taip pat tarpininkauja nukreipiant į atsakingas institucijas, pvz., viešąją įstaigą (toliau – VŠĮ) „Investuok Lietuvoje“ ir „Work in Lithuania“, kuriose suinteresuoti asmenys gali gauti informaciją apie galimybes įsidarbinti.

MIC glaudžiai bendradarbiauja su diplomatinėmis atstovybėmis, rinkdamas informaciją, aktualią užsienyje gyvenantiems lietuviams. Renkama informacija apie ambasadų bei konsulatų teikiamas paslaugas, darbą bei naujienas. Pažymėtinas Lietuvos Respublikos ambasados Minske indėlis į iš Baltarusijos atvykstančių asmenų konsultavimą, pagalbos teikimą.

Diplomatinės atstovybės dalyvauja MIC rengiamuose seminaruose, pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje, Ispanijoje. 2020 m. MIC komanda dalyvavo **23 seminaruose** ir informavo apie pirmuosius žingsnius atvykstant į Lietuvą bei įsikūrimo Lietuvoje galimybes. **6 seminarai** surengti užsienio lietuvių bendruomenėms (Ispanijos, Norvegijos, Prancūzijos, Belgijos bei Jungtinės

Karalystės). Siekiant prisidėti prie grįžtamosios migracijos skatinimo, kartu su MIC organizuojamuose susitikimuose su užsienyje gyvenančiais lietuviais reguliariai dalyvauja Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) atstovai, kurie pristato Užimtumo tarnybos veiklą ir paslaugas. Renginių metu yra didinamas informavimas apie Lietuvos darbo rinką, realią situaciją ir galimybes. Ši informacija grįsta oficialia statistika, todėl formuoja objektyvios situacijos Lietuvoje vaizdą.

MIC ir toliau plečia ir tobulina regioninių koordinatorių tinklą. MIC iniciatyva, bendradarbiaujant su Lietuvos savivaldybių asociacija, surengtas darbinis pasitarimas „Migracijos informacijos koordinatorių regionuose tinklas: *quo vadis?*“. Šio pasitarimo metu MIC pristatė savo veiklas ir tikslus regionuose, aptarė būdus, kaip savivaldybių atstovai galėtų aktyviau ir efektyviau dalyvauti regioninių koordinatorių tinkle ir teikti pagalbą grįžtantiems į Lietuvą. 2020 m. buvo surengtas pasitarimas su projektu „Globali Tauragė“ įgyvendinančiais atstovais, aptartos tolesnės bendradarbiavimo galimybės bei projekto „Globalūs regionai“ plėtros perspektyvos.

2020 m. MIC **įsteigtas psichologo etatas**, parengtas darbo aprašas, vykdyta paslaugos reklama „Renkuosi Lietuvą“ „Facebook'o“ paskyroje. **Parengtas specialus interneto svetainės puslapis <https://www.renkuosilietuva.lt/lt/psichologas/> lietuvių, anglų ir rusų kalbomis**, pradėta teikti psichologinė pagalba tiek galvojantiems apie grįžimą į Lietuvą, tiek ir jau sugrįžusiems emigrantams ir užsieniečiams. 2020 m. suteikta 110 specializuotų konsultacijų.

2020 m. gauti 755 interesantams suteiktų paslaugų vertinimai, iš jų: 350 pateikta lietuvių kalba, 119 – anglų kalba ir 289 – rusų kalba. Interesantų pasitenkinimo vertinimo rezultatai labai geri: lietuvių kalba MIC suteiktos konsultacijos įvertintos 9,55 balo iš 10, anglų – 9,07, rusų – 9,67, o bendras vertinimas yra 9,43 balo iš 10. Vertinimo, ar interesantai jautėsi gavę visą reikalingą informaciją, bendra reikšmė yra 9,26 balo. Dėl tinkamos MIC konsultantų aptarnavimo kokybės ir optimizuotų svetainės [renkuosilietuva.lt](https://www.renkuosilietuva.lt) paieškos sistemų (SEO), 2020 m. išaugusio interesantų skaičiaus (COVID-19 sukelta pandemija, Jungtinės Karalystės išstojimas iš Europos Sąjungos), augo ir interesantų, teigiamai įvertinusių gautą informaciją apie grįžimą į Lietuvą ir gyvenimą Lietuvoje.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM) palaiko glaudų ryšį su užsienio lietuviais per lituanistinio švietimo rėmimo ir skatinimo programas. Šiuo metu užsienyje veikia 10 formalų švietimą ir 222 neformalų švietimą teikiančių lietuviškų mokyklų. Lituanistinis švietimas – vienas svarbiausių įrankių, padedančių išlaikyti lietuvių kalbos, istorijos, kultūros, tautosakos žinias ir kitas lietuviškumo apraiškas užsienyje gyvenančioms lietuvių bendruomenėms. Siekiant, kad Lietuvos Respublikos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys atvyktų į Lietuvą studijuoti šalies aukštosiose mokyklose ir galėtų sėkmingai konkuruoti su visais asmenimis, stojančiais į Lietuvos aukštąsias mokyklas, užsienio lietuviams pridedami papildomi balai: 1 balas – visiems užsienio lietuviams, 2 balai – užsienio lietuviams, baigusiems formalias lituanistines bendrojo ugdymo mokyklas užsienyje; skiriamos valstybinės stipendijos ir socialinės išmokos; skiriamas finansavimas lietuvių kalbos ir kultūros kursams Lietuvos aukštosiose mokyklose. Užsienio lietuviams yra sudarytos sąlygos konkurso būdu gauti valstybės paramą lituanistinėms studijoms ar lietuvių kalbos ir kultūros kursams Lietuvos aukštosiose mokyklose. Atranką laimėjusiems kandidatams skiriamos stipendijos, apmokama studijų kaina, gali būti padengtos kelionės išlaidos.

ŠMSM, įgyvendinant Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstituciniame veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1216 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo, (toliau – Demografijos, migracijos ir integracijos strategijos

įgyvendinimo TVP) priemonę „Pasiiekti, kad kiekvienoje švietimo įstaigoje, kurioje mokosi sugrįžęs ar atvykęs iš užsienio mokinys, nuo pirmos dienos būtų užtikrintas pagalbos suteikimas“, 2020 m.:

1) užtikrintas lietuviškų formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų užsienyje išlaikymas, teikta metodinė pagalba, paremti lituanistinį švietimą vykdančys pedagogai, vykdytas mokytojų kvalifikacijos tobulinimas nuotoliniu būdu, paremtos vaikų vasaros stovyklos ir vaikų edukacinė-kultūrinė veikla Lietuvoje ir užsienyje, skirta parama užsienio lietuvių neformaliojo lituanistinio švietimo projektams, taip pat, COVID-19 sukeltos pandemijos metu daugeliui mokyklų tęsiant darbą nuotoliniu būdu ir atsiradus skaitmeninių mokymo priemonių poreikiui, išpirktos priemonės prie Lietuvos sukurtų nuotolinio mokymo platformų;

2) patobulinta lietuvių kalbos testavimo sistema, pradėti vykdyti mokymo priemonių kūrimo darbai pagal 2019 m. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą rekomendacinę Lituanistinio švietimo integruotą programą, apimančią ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo lygmenis ir integruotą lietuvių kalbos, literatūros, kultūros, istorijos, geografijos ir pilietinio ugdymo turinį, tinkamą lituanistinių mokyklų mokinių ir į Lietuvą sugrįžtančių mokinių mokymuisi;

3) nuotolinio mokymo paslaugas užsienyje gyvenantiems lietuvių vaikams pradėta teikti dar dviejose Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose, taip pat kuriamos nuotolinės lituanistinės mokyklos.

SADM, įgyvendinant Demografijos, migracijos ir integracijos strategijos įgyvendinimo TVP priemonę „Užtikrinti parengto Lietuvos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir jų šeimos narių, gyvenančių humanitarinės krizės ištiktose šalyse, atsidūrusių ekstremaliose situacijose ir karinio konflikto apimtose teritorijose, perkėlimo į Lietuvą ir paramos jų integracijai modelio įgyvendinimą“, 2020 m. **parama integracijai savivaldybėse buvo teikiama 9 lietuvių kilmės asmenims ir jų šeimos nariams**, perkeltiems iš Ukrainos Krymo Autonominės Respublikos, Sevastopolio miesto, Donecko ir Luhansko sričių. Taip pat buvo teikiama valstybės parama integracijai **13 Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų bei jų šeimos nariams**, perkeltiems iš Venesuelos į Lietuvos Respubliką. Lėšos panaudotos perkeltųjų asmenų integracijos Lietuvoje priemonėms: mėnesinei išmokai būtiniausioms reikmėms, vienkartinėi įsikūrimo pašalpai, būsto nuomos dalies kompensacijai, kompensacijai už išlaidas, patirtas Lietuvoje tvarkant ir išduodant pirmuosius asmens tapatybę ir Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančius dokumentus arba dokumentus, suteikiančius užsieniečiui teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, medikamentų įsigijimui, lietuvių kalbos mokymui. 2020 m. priemonei įgyvendinti panaudota 33,8 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų.

Siekiant užtikrinti laisvą asmenų judėjimą, 2020 m. **Užimtumo tarnybos** EURES¹ nacionalinio koordinavimo skyriaus ir Klientų aptarnavimo departamentuose dirbantys EURES specialistai suteikė informaciją ir konsultacijas laisvo asmenų judėjimo klausimais daugiau nei 10 tūkst. asmenų. Darbdaviams padėta paskelbti 952 laisvas darbo vietas (daugiausia jų Švedijoje, Norvegijoje, Vokietijoje). Nacionaliniu lygmeniu organizuota 30 informacinių renginių asmenims, besidomintiems darbo paieška Europos Sąjungoje, Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) šalyse narėse ir Šveicarijoje, grįžimo į Lietuvą galimybėmis, darbo mobilumo programomis, nedarbo socialinio draudimo išmokos eksportu, darbinės veiklos, įgytos kitose Europos Sąjungos, EEE šalyse narėse ir Šveicarijoje patvirtinimu, taip pat darbdaviams, ieškantiems trūkstamos darbo jėgos. Renginiuose apsilankė daugiau kaip 1,6 tūkst. dalyvių. 2020 m. spalio 1 d. taikant naujus komunikavimo būdus su darbdaviais ir darbuotojais Užimtumo tarnybos EURES nacionalinio

¹ Europos užimtumo tarnyba – Europos Komisijos koordinuojamas bendradarbiavimo tinklas, kurio paskirtis – užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės šalyse narėse bei Šveicarijos Konfederacijoje.

koordinavimo skyrius pirmą kartą elektroninėje erdvėje organizavo renginį „Lietuva Jūsų laukia“. Renginys vyko Europos Komisijos sukurtoje virtualioje Europos darbo dienų platformoje. Nuotoliniu būdu susitiko Lietuvos darbdaviai ir darbo ieškantys bei į Lietuvą ketinantys sugrįžti žmonės, taip pat – asmenys iš kitų Europos Sąjungos, EEE šalių narių. Renginyje dalyvavo 1 413 darbo ieškančių asmenų. Lietuvos darbdaviai skelbė 44 laisvas darbo vietas, į kurias pretendavo 318 asmenų.

Siekiant užtikrinti grįžtamąją migraciją, EURES specialistai dalyvavo informaciniuose renginiuose Ispanijoje, Italijoje, **kur informavo apie darbo ir gyvenimo sąlygas, darbo rinkos situaciją, paklausiausias profesijas Lietuvoje, atsakinėjo į asmenims rūpimus klausimus.**

Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. rugsėjo 20 d. nutarimu Nr. XIII-1484 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos patvirtinimo“, numatyta priemonė skirta skatinti Lietuvos darbdavius ieškoti darbuotojų užsienyje, remiant darbdavių muges ir kitus darbo užsienyje paieškos projektus. Šios priemonės pagrindu Užimtumo tarnybos Tarptautinio bendradarbiavimo skyrius formuoja **grįžtamosios migracijos skatinimo projektą „Gal į Lietuvą?“**, kurio tikslas bus informuoti užsienyje gyvenančius lietuvius apie Lietuvos darbo rinką, situaciją ir galimybes joje, taip pat organizuos susitikimus su darbdaviais. Projekto pradžia planuojama 2021 m. gegužės mėnesį.

Vis daugiau žmonių naudojami **Europos Sąjungos socialinėmis garantijomis**. Užimtumo tarnybos EURES specialistai 2020 m. gavo 674 dokumentus dėl nedarbo socialinio draudimo išmokos eksporto. Palyginti su 2019 m. duomenimis, dokumentų dėl nedarbo socialinio draudimo išmokos eksporto skaičius išaugo 8,7 proc.

Užimtumo tarnyba yra prisijungusi prie EESSI sistemos, skirtos elektroniniams struktūrizuotiems dokumentams pildyti, siųsti, saugoti ir apsiukeisti informacija, susijusia su registracija Užimtumo tarnyboje, teisės gauti nedarbo draudimo išmoką išsaugojimu, darbo paieška ir kitais Užimtumo tarnybos kompetencijai priskirtais nedarbo išmokų koordinavimo klausimais. EURES specialistai išsiuntė 2 244 struktūrizuotus elektroninius dokumentus, susijusius su registracija Užimtumo tarnyboje, teisės gauti nedarbo draudimo išmoką išsaugojimu, darbo paieška ir kitais Užimtumo tarnybos kompetencijai priskirtais nedarbo išmokų koordinavimo klausimais.

2. IMIGRACIJOS SRITIS

Siekiant **tobulinti esamą reglamentavimą užsieniečių atvykimo darbo ar kitos teisėtos veiklos tikslais**, 2020 m. lapkričio 10 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo įstatymas Nr. XIII-3412 (toliau – Įstatymas). Įstatyme nustatyta, kad nuo 2021 m. kovo 1 d.:

- užsieniečiai studentai ir tyrėjai, į Lietuvos Respubliką atvykę pasinaudodami judumo Europos Sąjungoje galimybe, gali dirbti buvimo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu;
- supaprastintos leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) išdavimo sąlygos (*atsisakyta reikalavimo pateikti įrodymus, kad užsienietis Lietuvoje turės įstatymo reikalavimus atitinkančią gyvenamąją vietą, ir nustatyta, kad užsienietis tik turės pateikti rašytinį pasižadėjimą, kad turės tokią gyvenamąją vietą*);
- sudaryta galimybė aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiams ir perkeliams įmonės viduje užsieniečiams pradėti dirbti nuo prašymo pateikimo momento;
- leidimas laikinai gyventi startuoliui, nuo įmonės veiklos pradžios pritraukusiam ne mažesnę negu 30 000 eurų vertės investiciją, gali būti pratęstas iš viso iki 5 metų. Įstatyme įtvirtinta užsieniečio pareiga įsteigti įmonę per 120 dienų nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo dienos (*vietaoj anksčiau buvusių 30 dienų*), numatyta galimybė startuolio įmonę steigti keliems užsieniečiams;

- užsieniečiams, studijuojantiems magistrantūroje, netaikomas darbo laiko apribojimas (*darbo laiko apribojimas (20 val.) taikomas tik užsieniečiams, kurie studijuoja pirmosios pakopos studijų programose*). Užsieniečiai, užbaigę studijas Lietuvoje ir turintys galiojantį leidimą laikinai gyventi studijų tikslu, gali pradėti dirbti nelaukdami, kol bus išduotas leidimas laikinai gyventi darbo tikslu. Užsieniečiams, užbaigusiems studijas Lietuvoje, taip pat tyrėjams, užbaigusiems tyrimus, turintiems leidimą laikinai gyventi darbo paieškos tikslu, sudaryta galimybė pradėti dirbti nelaukiant, kol bus išduotas naujas leidimas laikinai gyventi;

- leidimas dirbti Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas dirbti) išduodamas užsieniečiams, kurie atvyksta į Lietuvos Respubliką dirbti su nacionaline viza, o sprendimas dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams priimamas tais atvejais, kai užsienietis ketina kreiptis dėl leidimo laikinai gyventi;

- atsisakymo priimti sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams ir šio sprendimo panaikinimo pagrindai įtvirtinti Įstatyme. Atsižvelgiant į praktikoje išryškėjusias piktnaudžiavimo tendencijas, papildyti ir atsisakymo išduoti leidimą dirbti bei leidimo dirbti panaikinimo pagrindai;

- pagal darbo keliems darbdaviams sutartį leista dirbti ne tik užsieniečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi, bet ir užsieniečiams, kurie atvyksta dirbti į Lietuvos Respubliką su nacionaline viza;

- leidimą laikinai gyventi, leidimą dirbti arba sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams atsisakoma išduoti (priimti) ar išduotas (priimtas) panaikinamas, jeigu paaiškėja, kad užsieniečio darbdavys yra baustas už leidimą dirbti ne tik nelegalų, bet ir nedeklaruotą darbą, užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nuostatas;

- leidimą laikinai gyventi, leidimą dirbti arba sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams atsisakoma išduoti (priimti) ar išduotas (priimtas) panaikinamas, jeigu paaiškėja, kad užsieniečio darbdavio vadovas ar vadovo įgaliotas asmuo buvo bausti už leidimą dirbti nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ar užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus pagal Užimtumo įstatymo nuostatas ir (arba) buvo skirta administracinė nuobauda pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą už nelegalų darbą, ir nuo dienos, kurią skirta bauda sumokėta ar įpareigojimas įvykdytas, praėjo mažiau kaip vieni metai;

- Užimtumo tarnybai bei Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) darbdavys arba įmonė, į kurią atsiunčiamas laikinai dirbti užsienietis, teikia ne tik informaciją apie įdarbintus ir apie į Lietuvos Respubliką komandiruotus trečiųjų šalių piliečius, bet ir Europos Sąjungos piliečius.

2019 m. Lietuvai pasirengus **Jungtinės Karalystės išstojimui iš Europos Sąjungos** be sutarties, 2019 m. liepos 16 d. priimtame Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo įstatyme Nr. XIII-2338 (toliau – Įstatymo pakeitimo įstatymas) buvo reglamentuota Jungtinės Karalystės piliečių ir jų šeimos narių, tiek gyvenančių Lietuvos Respublikoje, tiek atvyksiančių į Lietuvos Respubliką, Jungtinei Karalystei išstojus iš Europos Sąjungos, teisinė padėtis. Įstatymo pakeitimo įstatymo taikymo ir įgyvendinimo nuostatose buvo įtvirtintos Jungtinės Karalystės piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie iki Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos įgijo teisę gyventi Lietuvos Respublikoje ir toliau ketina joje gyventi, taikytinos taisyklės, nustatančios, kokius veiksmus reikia atlikti norint pasikeisti teisinį statusą. 2020 m. sausio 24 d. buvo pasirašytas Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės

Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Susitarimas), kuriame, be kitų klausimų, reglamentuojama Jungtinės Karalystės piliečių ir jų šeimos narių, gyvenančių Europos Sąjungos valstybėse narėse, teisinė padėtis. Įstatymo pakeitimo įstatymo taikymo ir įgyvendinimo nuostatos neatitiko Susitarime nustatytų nuostatų, todėl 2020 m. lapkričio 10 d. priimtame įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitime Nr. XIII-3390 **buvo užtikrinta Įstatymo pakeitimo įstatymo taikymo ir įgyvendinimo nuostatų atitiktis Susitarimo nuostatomis, reglamentuojančioms Jungtinės Karalystės piliečių ir jų šeimos narių teises.**

Prasidėjus **COVID-19 sukeltai pandemijai, buvo įvesti asmenų judėjimo per valstybių sienas ribojimai** – Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. vasario 26 d. paskelbė valstybės lygio ekstremaliąją situaciją visoje Lietuvoje, o 2020 m. kovo 15 d. paskelbė pirmą karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (karantino režimo trukmė – nuo 2020 m. kovo 16 d. iki birželio 16 d.), 2020 m. lapkričio 4 d. – antrą karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Paskelbus karantiną, su tam tikromis išimtimis buvo uždraustas užsieniečių atvykimas į Lietuvos Respubliką, ne visi pasienio kontrolės punktai vykdė veiklą (bendras asmenų, kirtusių valstybės sieną per pasienio kontrolės punktus, palyginti su 2019 m., sumažėjo net 66,8 proc.).

Nuo 2020 m. kovo 19 d. iki pirmojo karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje pabaigos darbdaviai galėjo pateikti užsieniečių, kurie dirba tarptautinius komercinius krovinių vežimus vykdančiose Lietuvos įmonėse ar vykdo tarptautinius komercinius krovinių vežimus visų rūšių transporto priemonėmis ir turi dokumentą, patvirtinantį jų teisę būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje, ir yra deklaravę gyvenamąją vietą, prašymus išduoti arba pakeisti leidimą laikinai gyventi jiems nedalyvaujant, taip pat atsiimti užsieniečiams išrašytus leidimus laikinai gyventi.

2020 m. **Europos migracijos tinklas Lietuvoje parengė studijas** „Sezoninių darbuotojų iš trečiųjų šalių pritraukimas ir apsauga Lietuvoje“, „Migracija ir vaikai“ (2019 m. Lietuvos nacionalinė ataskaita). Šios studijos yra prieinamos Europos migracijos tinklo Lietuvoje interneto svetainėje www.emn.lt. Taip pat buvo atliktas tyrimas „COVID-19 pandemijos poveikis tarptautiniams studentams Lietuvoje“.

Įgyvendinant VšĮ „Investuok Lietuvoje“ pasiūlytą priemonę – **projektą „International House Vilnius“**, vienoje vietoje bus sutelktos skirtingos viešosios institucijos, kurių paslaugos yra aktualios specialistams iš užsienio ir (arba) grįžtantiems lietuviams. Kuriant vieno langelio koncepciją Lietuvoje, glaudžiai bendradarbiauta su *International House Helsinki* ir *International House Estonia*. Apsilankymo šiose įstaigose metu buvo aptarti techniniai projekto įgyvendinimo klausimai, detalai išnagrinėta ir *International House Copenhagen* geroji praktika. Minėtoms šalims priemonė padėjo greičiau į darbo rinką integruoti specialistus iš užsienio, pagreitinant reikalingų paslaugų suteikimą ir efektyvinant užsieniečių aptarnavimą. Greitos ir efektyvios vieno langelio paslaugos didina šalies konkurencingumą siekiant pritraukti aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečius.

- Įgyvendinant *International House* projektą, dalyvauja valstybės institucijos – partnerės, kurios sutiko prisijungti prie vieno langelio teikiant centralizuotas viešąsias paslaugas.
- Su valstybės institucijomis – partnerėmis buvo derinamos ir pasirašomos tarpinstitucinio bendradarbiavimo sutartys, siekiant užtikrinti kuo glaudesnę tarpusavio bendradarbiavimą.
- Sėkmingai pradėtas *International House* įgyvendinimo procesas, kurio metu sukurtas prekės ženklo identitetas, išrinktos patalpos, organizuoti viešieji pirkimai pagrindinių paslaugų įsigijimui, nustatyti projekto tikslai.

Nuo 2020 m. rugsėjo 7 d. sudaryta galimybė **aukštos kvalifikacijos darbuotojams, dėstytojams ir tyrėjams bei šių užsieniečių šeimos nariams pateikti prašymą dėl leidimo laikinai**

gyventi elektroniniu būdu per Lietuvos migracijos informacinę sistemą (toliau – MIGRIS), neatvykstant į Migracijos departamentą prie Lietuvos respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas), – sukurta „virtualaus langelio“ paslauga. Sudaryta galimybė darbdaviui, priimančiajai įmonei, mokslo ar studijų institucijai, šeimos nariui atsiimti pas jį atvykstančio užsieniečio, jeigu jis to pageidauja, leidimą laikinai gyventi. Taip pat suteikiama galimybė užsieniečių, kurie kreipėsi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo ar keitimo šeimos susijungimo pagrindu, leidimus laikinai gyventi paimti Lietuvos Respublikos piliečiui ar užsieniečiui, pas kurį atvykstama šeimos susijungimo tikslu. Tokiu būdu pagreitintas leidimų laikinai gyventi įteikimas užsieniečiams.

Atsižvelgdama į 2020 m. kilusią politinę krizę Baltarusijoje, Vyriausybė kartu su kitomis institucijomis ėmėsi veiksmų, **skirtų Baltarusijos piliečiams ir verslo subjektams padėti, siekdama sudaryti jiems galimybę persikelti ir tęsti savo veiklą Lietuvoje.**

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, VšĮ „Investuok Lietuvoje“ kartu su kitomis Lietuvos institucijomis nuolat tobulino konsultacijų migracijos, įmonių steigimo ir pagalbos kitais klausimais teikimo sprendimus įmonėms iš Baltarusijos. Šios veiklos tikslas – paskatinti įmones persikėlimui pasirinkti Lietuvos Respubliką ir sudaryti palankesnes sąlygas perkelti įmonės veiklą ir darbuotojus, nes Lietuvą pasirinkusios Baltarusijos įmonės ne tik darytų teigiamą įtaką Lietuvos ekonomikai, bet ir plėstų šalies kompiuterinių technologijų klasterį ir didintų IT kompetencijas į Lietuvą perkeldamos savo didelę patirtį IT srityje turinčius, aukštos kvalifikacijos specialistus bei papildydamos savo komandas Lietuvos talentais. VšĮ „Investuok Lietuvoje“, siekdama paskatinti Baltarusijos įmones perkelti veiklą ir darbuotojus į Lietuvą, aktyviai bendrauja su 102 Baltarusijos įmonėmis, iš kurių 72 šiuo metu jau vykdo aktyvius projektus Lietuvoje. Iš 72 aktyvių įmonių 42 įmonės pradėjo verslo perkėlimo į Lietuvą procesus. Visos kartu šios įmonės planuoja sukurti 1 695 aukštos kvalifikacijos darbo vietas (dalį darbuotojų perkels, dalį samdys Lietuvoje).

Nuo 2020 m. rugsėjo 21 d., pakeitus Vizos išdavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2017 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-899/V-330 „Dėl Vizos išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, **buvo nustatyta galimybė nacionalines vizas išduoti supaprastinta tvarka.** Nacionalinės vizos 6 mėnesių laikotarpiui supaprastinta tvarka gali būti išduodamos Australijos, **Baltarusijos**, Japonijos, Jungtinės Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos ir Pietų Korėjos piliečiams, pateikiant dokumentą, patvirtinantį, kad užsienietis turi pakankamai lėšų ir (ar) gauna reguliarių pajamų pragyventi Lietuvos Respublikoje ne mažiau kaip 3 mėnesius, arba juridinio asmens įsipareigojimą užtikrinti tokių pajamų gavimą. Nacionalinės vizos supaprastinta tvarka taip pat gali būti išduodamos nurodytų valstybių piliečių šeimos nariams, jeigu nurodytos valstybės piliečiai turi nacionalinę vizą ar leidimą laikinai gyventi. Turėdamas supaprastinta tvarka išduotą nacionalinę vizą, asmuo gali būti ir dirbti Lietuvoje, o jos galiojimo metu Migracijos departamentui pateikti prašymą dėl kitos vizos ar leidimo laikinai gyventi išdavimo įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nustatytais pagrindais. 2020 m. supaprastinta tvarka **Baltarusijos piliečiams buvo išduota 1 980 nacionalinių vizų.**

Darbdaviai, norintys **įdarbinti Baltarusijos piliečius**, kurie atvyko arba ketina atvykti į Lietuvos Respubliką ir turi supaprastinta tvarka išduotą nacionalinę vizą, turi kreiptis į Užimtumo tarnybos administracijos padalinį, kuriame užregistravo laisvą darbo vietą, ir elektroninėmis ryšio priemonėmis pateikti dokumentus dėl leidimo dirbti užsieniečiui išdavimo. Įdarbinant Baltarusijos piliečius, turinčius nacionalinę vizą, netaikomas 5 darbo dienų laisvos darbo vietos registracijos terminas, taip pat galima įdarbinti ir neturinčius kvalifikacijos bei darbo patirties Baltarusijos piliečius

(kitų trečiųjų šalių piliečiams nustatytas privalomas reikalavimas turėti kvalifikaciją ir ne mažesnę kaip vienų metų darbo patirtį pagal turimą kvalifikaciją per pastaruosius 5 metus). Leidimai dirbti² Baltarusijos piliečiams išduodami iki nacionalinės vizos galiojimo pabaigos (Baltarusijos piliečiams, kurių turimos profesijos buvo įtrauktos į Užimtumo tarnybos direktoriaus patvirtintą Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje sąrašą, pagal ekonominės veiklos rūšis (toliau – Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas pagal ekonominės veiklos rūšis), nereikia gauti leidimo dirbti, jie gali iš karto su pasirinktu darbdaviu sudaryti darbo sutartį). Užimtumo tarnyboje paskirti specialistai, kurie nuotoliniu būdu konsultuoja dėl laisvų darbo vietų tuos Baltarusijos piliečius, kurie neturi teisės registruotis Užimtumo tarnyboje kaip bedarbiai, tačiau nori surasti darbdavį, kuris galėtų juos įdarbinti. Užimtumo tarnyba minėtiems Baltarusijos piliečiams parengė anketą dėl darbo paieškos, pagal kurios duomenis su darbdaviais dirbantis konsultantas ieško potencialių darbdavių Baltarusijos piliečiams (Baltarusijos piliečiai užpildytas anketas galėjo siųsti elektroniniu paštu kontaktiniam asmeniui). Užimtumo tarnyba taip pat glaudžiai bendradarbiavo su Lietuvos Respublikos ambasada Baltarusijoje, ambasada pateikti kontaktinių Užimtumo tarnybos darbuotojų, teikiančių konsultacijas, duomenys, taip pat anketa dėl darbo paieškos, kad įsidarbinti Lietuvoje ketinantys Baltarusijos piliečiai, dar būdami savo kilmės šalyje, galėtų gauti jiems svarbią informaciją, kuri padėtų jiems integruotis į Lietuvos darbo rinką.

VšĮ „Versli Lietuva“ 2020 m. ir toliau sėkmingai vykdė trečiųjų šalių startuolių pritraukimo į Lietuvą **programą „Startup Visa Lithuania“**, veikiančią nuo 2017 m. VšĮ „Versli Lietuva“ 2020 m. gavo ir įvertino 213 užsieniečių, norinčių Lietuvoje steigti inovatyvias įmones (startuolius), paraiškų pagal „Startup Visa Lithuania“ programą, 53 paraiškos įvertintos teigiamai. 2020 m. Lietuvoje įsteigtos ir pradėjo vykdyti veiklą 16 startuolių įmonių (2019 m. buvo įsteigtos 22 startuolių įmonės), pasinaudojusią minėta programa. Pagal talentų pritraukimo į Lietuvą programą „Startup Employee Visa“, veikiančią nuo 2019 m. ir skirtą pritraukti aukštos kvalifikacijos užsienio darbuotojus į Lietuvos startuolius, 2020 m. buvo išduoti 8 startuolio darbuotojo statusą patvirtinantys raštai (2019 m. buvo išduota tik 2 tokie raštai).

Siekiant pasirengti nuo 2021 m. **pradedamam kvotos užsieniečiams, kurie atvyksta į Lietuvos Respubliką dirbti pagal profesiją, kuri įtraukta į Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis, taikymui**, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras, suderinęs su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministru, patvirtino trūkstamų profesijų užsieniečių kvotą 2021 metams – 32 200 užsieniečių 2021 m. galės atvykti į Lietuvos Respubliką dirbti nesikreipdami į Užimtumo tarnybą dėl leidimo dirbti ar sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams. Kvotos išnaudojimą skaičiuoja ir viešai skelbia Migracijos departamentas savo interneto svetainėje. Išnaudojus kvotą, bus galima ir toliau įdarbinti trūkstamų profesijų užsieniečius, tačiau jiems bus taikoma bendra teisės aktuose nustatyta tvarka, t. y. atlikus darbo rinkos testą ir nustatčius, kad į darbdavio skelbtą darbo vietą nėra tinkamo Lietuvos ar Europos Sąjungos piliečio, pateikus atitinkamus dokumentus Užimtumo tarnybai, reikės gauti leidimą dirbti arba sprendimą dėl atitikties darbo rinkos poreikiams. Vadovaujantis įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 57¹ straipsnio 3 dalimi, kvotos dydis vieną kartą per metus galės būti patikslintas.

Rengiantis įgyvendinti įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatas, susijusias su Lietuvos Respublikos elektroniniu rezidentu (toliau – e. rezidentas), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1V-1106 **„Dėl Lietuvos Respublikos elektroninio**

² Nuo 2020 m. rugsėjo 21 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. 18-ai Baltarusijos piliečių, turinčių supaprastinta tvarka išduotą nacionalinę vizą, buvo išduoti leidimai dirbti Lietuvos Respublikoje.

rezidento statuso suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos elektroninio rezidento statuso suteikimo tvarkos aprašas, kuris nustato užsieniečio prašymo dėl e. rezidento statuso suteikimo pateikimo, nagrinėjimo, e. rezidento statuso suteikimo ir panaikinimo, elektroninės atpažinties ir elektroninio parašo priemonės su joje įrašytais e. rezidento atpažinimo elektroninėje erdvėje sertifikatu ir e. rezidento kvalifikuotu elektroninio parašo sertifikatu išdavimo ir keitimo, išorės paslaugų teikėjo pasirinkimo ir bendradarbiavimo su juo tvarką. Užsieniečiui, kuriam suteiktas e. rezidento statusas, bus išduodama elektroninės atpažinties ir elektroninio parašo priemonė, kurioje įrašyti e. rezidento atpažinimo elektroninėje erdvėje sertifikatas ir e. rezidento kvalifikuoto elektroninio parašo sertifikatas. Su šia priemone užsienietis galės naudotis Lietuvos Respublikoje elektroniniu (nuotoliniu) būdu teikiamomis administracinėmis, viešosiomis ar komercinėmis paslaugomis.

3. PRIEGLOBSČIO (TARPTAUTINĖS APSAUGOS) SRITIS

2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2, 58, 64, 71 ir 88 straipsnių **pakeitimams**, prieglobsčio prašytojas **įgijo teisę dirbti** Lietuvos Respublikoje, jei per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos Migracijos departamentas nepriėmė sprendimo dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ne dėl prieglobsčio prašytojo kaltės.

2020 m. lapkričio 10 d. priėmus Įstatymą, iš dalies sumažinta administracinė našta, nebeliko prieglobsčio suteikimo procedūros metu priimamų tarpinių sprendimų, tokių kaip nustatyti atsakingą valstybę narę, nagrinėti prašymą iš esmės, nagrinėti prašymą iš esmės skubos tvarka, pratęsti nagrinėjimo terminą, sustabdyti nagrinėjimą. Įstatymu teisė į nemokamas vertimo paslaugas apribojama iki vertimo žodžiu, praplėstas aplinkybių, kurios vertinamos sprendžiant, ar yra pagrindas manyti, kad užsienietis gali pasislėpti, sąrašas ir kt. Įstatymu sutrumpintas sprendimo nenagrinėti prašymo suteikti prieglobstį priėmimo terminas – vietoj 48 valandų ir 3 darbo dienų nustatytas 3 darbo dienų terminas. Taip pat nustatyta, kad Pabėgėlių priėmimo centras (toliau – PPC) galės teikti paslaugas ne tik prieglobstį gavusiems užsieniečiams, bet ir prieglobsčio prašytojams.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1V-626 **patvirtinta nauja užsieniečio registracijos pažymėjimo blanko forma**. Nuo 2021 m. liepos 1 d. užsieniečiams bus išduodami ne popieriniai laminuoti pažymėjimai, o patvaresnės ir saugesnės plastikinės kortelės.

Siekiant, kad prieglobsčio prašytojų priėmimo ir apgyvendinimo sąlygos atitiktų teisės aktų reikalavimus, 2020 m. kovo 13 d. buvo pakeistas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymas Nr. 1V-346 „Dėl prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo pasienio kontrolės punktuose sąlygų aprašo patvirtinimo“.

Siekiant sukurti vienodas ir efektyvias prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygas Lietuvoje, nuo 2020 m. sausio 1 d. **Migracijos departamentas paskirtas įgaliota institucija, atsakinga už prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą Vyriausybės nustatyta tvarka apgyvendinimo patalpose ar laikiname būste**. Organizuojant prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą, 2020 m. apgyvendintas 21 asmuo (2 pavieniai asmenys, 1 dviejų asmenų šeima, 1 trijų asmenų šeima, 1 keturių asmenų šeima ir 2 penkių asmenų šeimos).

2020 m. buvo tęsiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 22 d. nutarimo Nr. 628 „Dėl Užsieniečių perkėlimo į Lietuvos Respublikos teritoriją“ įgyvendinimas. **Į Lietuvos Respubliką buvo perkelti iš viso 6 asmenys**, kuriems reikalingas prieglobstis: 5 Sirijos Arabų Respublikos (toliau – Sirija) piliečiai iš Jordanijos Hašimitų Karalystės ir 1 Afganistano Islamo Respublikos (toliau – Afganistanas) pilietis (nelydimas nepilnametis) iš Graikijos Respublikos. Nuo 2015 m. iki 2020 m. pabaigos į Lietuvos Respubliką yra perkelti iš viso 499 asmenys: Sudano

Respublikos, Pietų Sudano, Sirijos, Irako, Afganistano, Eritrėjos valstybės, Senegalo Respublikos, Nigerijos Federacinės Respublikos (toliau – Nigerija), Bisau Gvinėjos Respublikos piliečiai ir asmenys be pilietybės.

2020 m. birželio 10 d. **Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos** (toliau – VSAT) ir **Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija** (toliau – LRKD) **pasirašė bendradarbiavimo susitarimą** dėl LRKD pagalbos teikimo užsieniečiams, esantiems pasienio kontrolės punktuose, VSAT struktūriniuose padaliniuose ir VSAT Užsieniečių registracijos centre (toliau – URC). Pasirašytas susitarimas suteikia galimybę LRKD teisininkams teikti humanitarinę ir teisinę pagalbą, šeimos atkūrimo paslaugas, psichosocialinę bei psichologo pagalbą prieglobsčio prašytojams bei sulaikytiems užsieniečiams.

Siekiant stiprinti institucijų darbuotojų, atliekančių funkcijas, susijusias su prieglobsčio procedūra, administracinius gebėjimus, kiekvienais metais kvalifikacijos tobulinimo kursų programoje VSAT pareigūnams yra numatyti mokymai, susiję su prieglobsčio prašytojų priėmimo standartais. Taip pat tokie mokymai įtraukti į VSAT pasienio užkardose organizuojamų mokymų metinį planą. 2020 m. VSAT struktūriniuose padaliniuose pareigūnams praversti mokymai prieglobsčio tema. 2020 m. VSAT pareigūnai nuotoliniu būdu dalyvavo Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (toliau – JTVPB), LRKD ir nevyriausybinų organizacijų organizuojuose mokymuose bei seminaruose prieglobsčio klausimais. Prieglobsčio suvokimo ir tarpkultūrinės kompetencijos didinimo mokymuose sudalyvavo 59 specialistai. 7 Migracijos departamento darbuotojai dalyvavo Europos prieglobsčio paramos biuro organizuojuose tiksliniuose prieglobsčio srities mokymuose.

Įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (toliau – PMIF) **projektus**, 2020 m. prieglobsčio prašytojams teiktos įvairios paslaugos (socialinės, teisinės, psichologinės, vertimo, medicininės), taip pat teikta parama drabužiais, maistu, higienos priemonėmis, organizuoti lietuvių kalbos kursai, vaikų užimtumas. 2020 m. paslaugos suteiktos 680 prieglobsčio prašytojams. VSAT įgyvendino projektus „Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo sąlygų gerinimas“ (Pažeidžiamų asmenų bendrabučio statyba URC) ir „Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo sąlygų gerinimas (URC statinio remontas). Prieglobsčio prašytojų apklausoms vykdyti URC įrengtas Kontrolinio praėjimo punktas. Pradėtas įgyvendinti PPC I ir II korpusų pastatų stogų šiltinimo projektas. Pradėtas finansuoti Migracijos departamento sudarytos sutarties su paslaugų teikėju įgyvendinimas, organizuojant prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą apgyvendinimo patalpose. Siekiant užtikrinti greitą ir kokybišką prieglobsčio procedūrų vykdymą įsigijus EURODAC įrangą, toliau užtikrintas jos palaikymas, tobulinimas ir priežiūra.

2020 m. toliau buvo gerinamos materialinės priėmimo sąlygos prieglobsčio prašytojams pasienio kontrolės punktuose bei VSAT struktūriniuose padaliniuose esančiose prieglobsčio prašytojų patalpose. Siekiant palengvinti pareigūnų komunikaciją su prieglobsčio prašytojais ir trečiųjų šalių piliečiais, buvo nupirka 12 vnt. elektroninių vertimo įrenginių.

Įgyvendinami projektai prisideda prie Lietuvos migracijos politikos įgyvendinimo: renkama informacija apie kilmės šalis, tobulinamos statistinių duomenų apie prieglobsčio prašytojus rinkimo ir analizės sistemos, vykdoma priėmimo sąlygų bei prieglobsčio procedūrų įgyvendinimo stebėseną, siekiant patobulinti priėmimo sąlygas ir prieglobsčio procedūras, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiesiems asmenims. 2020 m. parengta 15 pažymų apie kilmės šalis ir 15 statistinės informacijos apie prieglobsčio suteikimą Lietuvos Respublikoje ataskaitų. Suorganizuota 16 stebėsenos vizitų ir parengta 16 ataskaitų. Suorganizuotas 1 susitikimas rezultatams aptarti ir parengta 1 metinė ataskaita.

Pažymėtina, kad 2020 m. 80 trečiųjų šalių piliečių suteiktas pabėgėlio statusas, 1 – suteikta papildoma apsauga, gautas 321 naujas prieglobsčio prašymas. **Lyginant su ankstesnių metų statistika, prieglobsčio prašytojų srautas sumažėjo** (tokį sumažėjimą daugiausia lėmė dėl COVID-19 sukeltos pandemijos plitimo apribotas asmenų judėjimas), tačiau, užsitęsęs Baltarusijos prezidento rinkimų sukeltai politinei krizei, labai padaugėjo migrantų iš Baltarusijos. Į Lietuvos Respubliką baltarusiai atvyksta pasinaudodami visomis teisėto atvykimo galimybėmis (pvz., turėdami leidimus atvykti dėl ypatingų humanitarinių priežasčių, išduotus vidaus reikalų ministro, tarpininkaujant Užsienio reikalų ministerijai) ir gali pasiprašyti prieglobsčio. Prieglobsčio neprašantiems Baltarusijos piliečiams prireikus teikiama parama (medicinos, psichologinės, teisinės paslaugos) iš PMIF lėšų.

2020 m. Europos migracijos tinklas Lietuvoje parengė studiją „Duomenų tvarkymas vykdant prieglobsčio procedūrą Lietuvoje“.

4. UŽSIENIEČIŲ INTEGRACIJOS SRITIS

SADM, siekdama efektyviai įgyvendinti užsieniečių integracijos politiką, įgyvendino **Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2021 metų veiksmų plano**, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. A1-755 „Dėl Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2021 metų veiksmų plano patvirtinimo“, (toliau – Veiksmų planas) priemones, sudarančias sąlygas užsieniečiams sklandžiai ir sėkmingai integruotis į Lietuvos visuomenę. Veiksmų plano tikslas – tobulinti užsieniečių integracijos įgyvendinimą ir užtikrinti sėkmingą jų integraciją į visuomenę. Veiksmų plane aptartos su užsieniečių integracija susijusios problemos (pavyzdžiui, prieglobsčio prašytojų teisės dirbti klausimo išsprendimas, pasyvus savivaldybių dalyvavimas prisidedant prie užsieniečių integracijos klausimų, kalbinių įgūdžių stoka, neigiamos darbdavių ir darbuotojų nuostatos užsieniečių atžvilgiu) ir numatytos 39 problemų sprendimo priemonės. Veiksmų plano priemonėmis planuojama tobulinti teisėkūrą ir procesus užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos srityje, gerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos srityje, tobulinti užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integraciją į darbo rinkos sistemą ir gerinti jų integracijos į darbo rinką rezultatus, gerinti prieglobsčio gavėjų ir užsieniečių integraciją į švietimo sistemą, gerinti sąlygas užsieniečiams gauti socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas, skatinti užsieniečių ir vietos bendruomenių bendradarbiavimą, mažinti užsieniečių diskriminaciją, gerinti užsieniečių moterų integraciją, užtikrinant jų teises, vykdyti užsieniečių integracijos procesų ir politikos įgyvendinimo stebėseną bei tyrimus. Svarbu ir tai, kad nevyriausybinėms organizacijoms siūloma dalyvauti įgyvendinant Veiksmų planą.

2020 m. į laikino užimtumo priemones buvo nukreiptas 41 asmuo: 29 – įdarbinimas subsidijuojant, 5 – profesinis mokymas, 5 – pradėjo veiklą su verslo liudijimu, 2 – įsidarbino terminuotam darbui. Pagal neterminuotas darbo sutartis įdarbinta 30 asmenų. Užimtumo tarnyba daugiausia pabėgėlių įregistravo iš Sirijos – 40, Rusijos Federacijos – 16, Tadžikistano Respublikos – 12, Afganistano – 8, Turkijos Respublikos – 6, Irano Islamo Respublikos – 4, Azerbaidžano Respublikos – 3, Sudano Respublikos – 3 ir kt.

2020 m. spalio 15 d. Vyriausybė pritarė **Valstybės paramos prieglobsčio gavėjų integracijai teikimo tvarkos aprašo**, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. spalio 5 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl Valstybės paramos prieglobsčio gavėjų integracijai teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, **pakeitimams**, kurie atlikti siekiant sukurti lankstesnę, motyvuojančią integruotis valstybės paramos integracijai teikimo sistemą; Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. A1-975 patvirtintas Individualaus integracijos plano prieglobsčio gavėjui ar (ir) jo šeimos nariams parengimo, atnaujinimo ir integracijos stebėsenos bei

pažangos vertinimo tvarkos aprašas; pakeistos „prieglobsčio gavėjų integracijos“ ir „valstybės paramos prieglobsčio gavėjų integracijai“ sąvokos, pabrėžiant, kad prieglobsčio gavėjų integracija yra abipusis, sudėtingas ir daugiasluksnis procesas, reikalaujantis tiek prieglobsčio gavėjų pasiruošimo integruotis juos priimančioje valstybėje ir jos visuomenėje, tiek visuomenės, jos vietos bendruomenių pasiruošimo priimti naujus narius, ir kurio siektinas rezultatas – prieglobsčio gavėjų įsitraukimas į visavertį valstybės socialinį, ekonominį, kultūrinį ir politinį gyvenimą, apimantis lygiavertį jų dalyvavimą švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir darbo sistemose (esant lygioms teisėms ir pareigoms). Įgyvendinant minėtų teisės aktų nuostatas, **parama integracijai pradėta sieti su individualiais prieglobstį gavusių užsieniečių** (toliau – PGU) **poreikiais ir galimybėmis**, į kuriuos atsižvelgiama kiekvienam PGU sudarant individualų integracijos planą ir nustatant individualius integracijos pažangos vertinimo rodiklius. **Kiekvienam prieglobsčio gavėjui sudaromas Individualus integracijos planas**, kuriame numatomos socialinės, sveikatos priežiūros, švietimo, psichologinės ir kitokios pagalbos bei įgalinimo priemonės, padedančios prieglobsčio gavėjui integruotis, ir nustatomi individualūs prieglobsčio gavėjo integracijos pažangos vertinimo rodikliai (įvertinus jo situaciją, pažeidžiamumo lygį ir turimą potencialą). Paramos integracijai trukmė ir pašalpos dydis priklauso nuo pasiekto rezultato – individualios pažangos ir motyvacijos, įsitraukimo ir dalyvavimo integracijos priemonėse (pvz., pastangų mokytis lietuvių kalbos).

Siekiant pagerinti trečiųjų šalių piliečių kalbos įgūdžius ir kitas kompetencijas, santykius tarp trečiųjų šalių piliečių ir vietos bendruomenės bei integracijos / teisėtos migracijos srityje dirbančių specialistų kompetenciją, **įgyvendinant PMIF projektus**, yra gerinamas informacijos prieinamumas įvairioms suinteresuotoms šalims, užtikrinant migracijos ir integracijos informacinės platformos, kurioje pateikiama su migracija ir integracija susijusi informacija, veikimą. Siekiant stiprinti savivaldybių atsakomybę ir kompetencijas integruojant trečiųjų šalių piliečius jų teritorijose, pradėtas įgyvendinti projektas, kurio rezultatu turėtų tapti 6 savivaldybių užsieniečių integracijos strateginiai dokumentai. Siekiant tobulinti trečiųjų šalių piliečių lietuvių kalbos mokymą, įgyvendinant PMIF projektą, kuriamos metodikos, kuriomis vadovaujantis bus galima lanksčiau prisitaikyti prie užsieniečių poreikių ir galimybių, t. y. atsižvelgti į trečiųjų šalių piliečių raštingumą, kultūrą, gimtąją kalbą.

Lietuvoje veikia **3 trečiųjų šalių piliečių integracijos centrai** (Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje), kuriuose teikiamos kompleksinės paslaugos. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2020 m. pabaigoje pastebimai išaugo šiuose centruose teikiamų paslaugų poreikis Baltarusijos piliečiams. Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje LRKD ir Vilniaus arkivyskupijos Caritas teikia būtiniausias paslaugas trečiųjų šalių piliečiams: informavimo, socialines, psichologines, teises, lietuvių kalbos mokymo, pilietinio šiame centre gyvenančius asmenis aprūpina maisto produktais, drabužiais ir kt., teikia konsultacijas, mokymus (taip pat ir lietuvių kalbos), organizuoja laisvalaikio veiklas, supažindina su lietuvių kultūra ir kt. 2020 m. paslaugos suteiktos 255 asmenims. 2020 m. PMIF lėšomis paslaugos suteiktos 1 511 trečiųjų šalių piliečių, nuo PMIF įgyvendinimo pradžios – 3 764.

Gerinant informacijos prieinamumą įvairioms suinteresuotoms šalims migracijos ir **integracijos informacinėje platformoje** (internetu svetainė www.mipas.lt) (PMIF-2.1.5-K), pateikiama su migracija, prieglobsčiu, užsieniečių integracija ir grąžinimu susijusi informacija, taip gerinant informacijos prieinamumą įvairioms suinteresuotoms šalims. Tęsimas projektas PMIF-2.2.1-K-01-001, skirtas specialistams, dirbančių integracijos srityje, gebėjimams stiprinti.

2020 m. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras pradėjo įgyvendinti **projektą „Kalbos mokymasis – sėkmingos socialinės integracijos dalis“** (PMIF-2.1.9-K). Bus atlikta trečiųjų šalių piliečių lietuvių kalbos mokymo patirties ir turimų išteklių analizė, institucijų, dalyvausančių diegiant trečiųjų šalių piliečių lietuvių kalbos mokymo realizavimo modelius, atranka.

Rengiama trečiųjų šalių piliečių lietuvių kalbos mokymo realizavimo koncepcija ir rengiami 5 moduliai skirtingoms metodikoms parengti: pradedantiesiems, panardinimo metodas, savarankiškas mokymasis nuotoliniu būdu, kalba mokantis profesijos.

2020 m. birželio mėn. pradėtas įgyvendinti projektas **Savivaldybių kompetencijų didinimas teikiant paslaugas trečiųjų šalių piliečiams** (PMIF-2.2.1-V-01), kurio tikslas – stiprinti integracijos paslaugų trečiųjų šalių piliečiams teikimą Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių miestų, Jonavos bei Akmenės rajonų savivaldybėse. Projekto vykdymo metu atliekamas išsamus trečiųjų šalių piliečių poreikių savivaldybėse bei savivaldybių kompetencijų ir resursų integracijos srityje tyrimas ir, įtraukiant visas suinteresuotąsias šalis, suformuluojamos integracijos paslaugų kūrimo ir teikimo kiekvienoje savivaldybėje rekomendacijos. Projekto dalyviai bus konsultuojami rekomendacijų įgyvendinimo ir strateginio integracijos planavimo proceso metu. Taip pat bus vykdoma rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną, orientuota į kokybiško grįžtamojo ryšio teikimą. Be to, taikant inovatyvius mokymų metodus, projekto dalyviai bus visapusiškai išmokomi, kaip teikti integracijos paslaugas trečiųjų šalių piliečiams. Projekto dalyviams užtikrintas bendradarbiavimas su užsienio ekspertais. Tikimasi, kad projekto rezultatai padės kitoms savivaldybėms, siekiančioms tobulinti trečiųjų šalių piliečių integracijos politikos kūrimo bei įgyvendinimo procesus. 2020 m. pradėta įgyvendinti trečiųjų šalių piliečių situacijos analizė ir integracijos paslaugų tyrimas 6 savivaldybėse – vykdyti 78 pusiau struktūruoti giluminiai interviu su ekspertais ir trečiųjų šalių piliečiais, rinkti ir analizuoti tyrimui reikalingi statistiniai ir kiti duomenys.

Mokymuose, skirtuose specialistų, dirbančių integracijos srityje, gebėjimams stiprinti, dalyvavo progimnazijų, darželių, švietimo centrų, migracijos skyrių, krizių centrų, savivaldybių, vaiko teisių tarnybų, policijos komisariatų, užimtumo tarnybos, specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro, kitų biudžetinių įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų atstovai (iš viso 212 asmenų). 2020 m. sėkmingai įgyvendinta 12 tarpkultūrinių ir specifinių mokymų specialistams. Juose dalyvavo 212 dalyvių, įvyko 5 tarpinstituciniai susitikimai, kuriuose dalyvavo 39 specialistai. 2020 m. buvo organizuota 10 mokymų Užimtumo tarnybos specialistams, dalyvavo 197 specialistai.

Pažymėtina, kad, 2020 m. **priėmus Įstatymą**, buvo aiškiau reglamentuotas leidimo dirbti ir sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams priėmimas, taip pat atlikti pakeitimai, susiję su nelegalaus, nedeclaruoto darbo kontrole.

2020 m. Užimtumo tarnyboje buvo užregistruoti **7 642 darbo ieškantys trečiųjų šalių piliečiai** (2019 m. – 1883), iš kurių bedarbio statusas suteiktas 1 973 asmenims (2019 m. – 1752); 2020 m. gruodžio 31 d. Užimtumo tarnyboje buvo registruota 6751 darbo ieškantis trečiųjų šalių pilietis, iš jų – 1 685 turėjo bedarbio statusą. Pažymėtina, kad 2020 m. darbo neturinčių trečiųjų šalių piliečių skaičius išaugo 67,5 proc.

2020 m. Užimtumo tarnyba padėjo įsidarbinti 1 129 užsieniečiams, iš jų: 1 032 įsidarbino neterminuotai, 97 – terminuotai, 246 – pradėjo veiklą pagal verslo liudijimus. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse **pradėjo dalyvauti 155 užsieniečiai**, iš jų: 36 – profesiniame mokyme, 3 – įdarbinti pagal pameistrystės sutartį, 99 – įdarbinimo subsidijuojant, 6 – darbo įgūdžių įgijimo rėmimo, 6 – įdarbinimo į darbo vietas įsteigtas pagal vietinių užimtumo iniciatyvų projektus, 4 – parama judumui, 1 – stažuotė.

Pažymėtina, kad, palyginti su 2019 m., **bendras trečiųjų šalių piliečių įdarbinimas mažėjo** 4,5 proc., o moterų – 6,5 proc. 2020 m. 12,9 proc. ne Europos Sąjungos pilietybę turinčių moterų pradėjo savo verslą, 87,1 proc. įsidarbino tarpininkaujant Užimtumo tarnybos specialistams. Dauguma moterų įsidarbino pagalbinėmis darbininkėmis, valytojomis, pardavėjomis, virėjomis, pagalbinėmis virtuvės darbininkėmis, slaugytojų padėjėjomis. 2021 m. sausio 1 d. tarp darbo neturinčių trečiųjų šalių piliečių 56,7 proc. sudarė moterys. Jaunuoliai iki 29 metų sudaro 14,9 proc.,

vyresni kaip 50 metų asmenys – 39,0 proc., asmenys be kvalifikacijos – 41,8 proc. Palyginti su 2020 m. pradžia, tarp darbo neturinčių trečiųjų šalių piliečių labiausia išaugo ilgalaikių bedarbių dalis – 2,9 karto, jaunuolių iki 29 metų skaičius – 2 kartus, asmenų be kvalifikacijos skaičius – 1,7 karto.

2020 m. įsigaliojusiais **Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo** pakeitimais įtvirtintos nuostatos dėl trečiųjų valstybių piliečių profesinių kvalifikacijų, įgytų trečiojoje valstybėje, pripažinimo (profesinės kvalifikacijos pripažinimo terminai, profesinės kvalifikacijos nepripažinimo pagrindai, kompensacinių priemonių taikymo pagrindai). **Siekiant pritraukti užsienio studentų ir dėstytojų**, skiriama biudžeto lėšų užsienio valstybių piliečiams ir užsienio lietuviams (visoms magistrantūros arba dalinėms studijoms). 2021 metams buvo skirta 70 stipendijų užsienio piliečiams (konkurso sąlygos ir detalesnė informacija skelbiama interneto svetainėje studyin.lt); kasmet skiriama valstybės biudžeto lėšų užsienio šalių dėstytojų vizitams Lietuvos aukštosiose mokyklose finansuoti (2020 m. buvo finansuoti 83 pakviestų dėstytojų vizitai).

5. KOVOS SU NETEISĖTA MIGRACIJA SRITIS

Siekiant įgyvendinti 2019 m. lapkričio 8 d. priimtame Europos Sąjungos Tarybos įgyvendinimo sprendime (Nr. 13900/19), kuriame pateikiamos rekomendacijos dėl trūkumų, nustatytų 2018 m. vertinant, kaip Lietuva taiko Šengeno *acquis* nuostatas grąžinimo srityje, šalinimo, pateiktą rekomendaciją (toliau – Šengeno vertintojų rekomendacija), 2020 m. lapkričio 10 d. priimtu Įstatymu **nustatyta sprendimų sulaikyti užsieniečių peržiūra** – VSAT periodiškai, bet ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius, nustatyta tvarka privalo kreiptis į teismą su prašymu pakartotinai svarstyti sprendimą sulaikyti užsieniečių.

Įgyvendinant **PMIF Nacionalinę programą**, programavimo metu Politinio dialogo išskeltus tikslus grąžinimo srityje ir nacionaliniuose strateginiuose bei planavimo dokumentuose numatytus tikslus, nurodytus PMIF Nacionalinėje programoje, t. y. pagerinti grąžinamų asmenų apgyvendinimo sąlygas, teikti reikalingas paslaugas grąžinamiems asmenims ir užtikrinti grąžinimo priemones, PMIF įgyvendinimo laikotarpio metu buvo suremontuotas URC sulaikytų asmenų bendrabutis, sutvarkyta aplinka prie jo, pakeista tvora. Projektų įgyvendinimo metu grąžinamiems asmenims teikiamos teisinės konsultacijos, vertimo paslaugos, organizuojamas priverstinis grąžinimas, taip pat skatinamas ir organizuojamas savanoriškas grįžimas. 2020 m. skirta papildomai lėšų sulaikytų asmenų paslaugoms: psichosocialinėms konsultacijoms, laisvalaikio užimtumui, taip pat iš sutaupyto lėšų bus praplėsta laisvalaikio erdvė šalia sulaikytų asmenų bendrabučio URC, įrengtas sporto aikštynas. PMIF lėšomis:

- įgyvendinami trys projektai, kuriais siekiama užtikrinti saugią priverstinai grąžinamų trečiųjų šalių piliečių kelionę į jų kilmės valstybę, aprūpinant išsiunčiamus asmenis grįžimo dokumentais, kelionės bilietais, prireikus – būtiniausiais reikmenimis, maitinimu, nakvyne bei atitinkama palyda;

- finansuojamas TMO Vilniaus biuro įgyvendinamas projektas – savanoriško grįžimo metu asmenims teikiamos konsultavimo, informavimo, teisinės ir vertimo paslaugos, organizuojamas asmens grįžimo dokumentų tvarkymas, išigyjami bilietai, kelionei būtini daiktai, teikiama tranzito ir pasitikimo pagalba, mokamos vienkartinės išmokos, organizuojama speciali pagalba ir pažeidžiamų asmenų palyda. 2020 m. savanoriško grįžimo pagalba pasinaudojo 33 asmenys (nuo PMIF įgyvendinimo pradžios – 413 asmenų) iš 14 šalių (pagal pilietybę: Baltarusijos – 12, Ukrainos – 4, Indijos Respublikos – 3, Nigerijos – 2, Uzbekistano Respublikos – 2, Rusijos Federacijos – 2, Armėnijos Respublikos – 1, Kamerūno Respublikos – 1, Kazachstano Respublikos – 1, Kinijos

Liaudies Respublikos (toliau – Kinija) – 1, Maroko Karalystės – 1, Somalio Federacinės Respublikos – 1, Šri Lankos Demokratinės Socialistinės Respublikos – 1, Tadžikistano Respublikos – 1; palyginti su 2019 m., pasinaudojusių pagalba sumažėjo 46 proc. – 61);

- siekiant sukurti tinkamas sulaikymo sąlygas iš PMIF lėšų buvo suremontuotas URC gražinamų užsieniečių bendrabučio pirmasis aukštas (pakeisti langai, atlikti elektronikos, santechnikos, vidaus apdailos ir lauko darbai), pastato funkcionavimui įsigyti reikalingi baldai, virtuvės ir vonios bei tualetų reikmenys, sporto inventorių, lauke įrengta laisvalaikio zona ir lauko treniruokliai, pakeista tvora ir vartai;

- 2020 m. vertimo paslaugos buvo suteiktos 32 asmenims (1 336 užsieniečiams nuo PMIF įgyvendinimo pradžios), teisinės paslaugos – 115 asmenų (1 211 užsieniečių nuo PMIF įgyvendinimo pradžios);

- nuo PMIF įgyvendinimo pradžios buvo įvykdyta 40 (iš jų 6 – 2020 m.) trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo operacijų stebėjimai ir parengta 40 ataskaitų;

- 2020 m. iš PMIF lėšų priverstinai išsiųsti 49 asmenys (nuo PMIF įgyvendinimo pradžios – 675 asmenys).

Stiprinant neteisėtos migracijos prevenciją bei užsieniečių kontrolę ir toliau vyko tarpinstitucinis bendradarbiavimas pagal pasirašytus VSAT, Migracijos departamento, Valstybinės darbo inspekcijos ir URM bendradarbiavimo susitarimus.

Vykdydami išankstinę neteisėtos migracijos prevenciją ir kontrolę, VSAT ir Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) pagal pateiktus Lietuvos Respublikos konsulinių įstaigų paklausimus **vykdo išankstines konsultacijas prieš išduodami užsieniečiams vizas** (toliau – VISION). 2020 m. vienu neteisėtos migracijos Lietuvos Respublikoje *modus operandi* išlieka vizų gavimas apgaulės būdu. 2020 m. VSAT buvo gauti 4 410 konsultacijų dėl vizų išdavimo paklausimai, dėl 217 paklausimų buvo pateiktos neigiamos VISION konsultacijos. Dažniausiai vizas apgaulės būdu (pateikdami tikrovės neatitinkančius duomenis apie vykimo tikslą ir sąlygas bei kt.) ketino gauti šių šalių piliečiai: Indijos Respublikos – 55, Egipto Arabų Respublikos – 45, Nigerijos – 37, Turkijos Respublikos – 16, Bangladešo Liaudies Respublika – 9, Tadžikistano Respublikos – 8, Jemeno Respublikos – 7, Pakistano Islamo Respublikos – 5 ir kt. Bendras rekomendacijų neišduoti vizų (neigiamų VISION konsultacijų) skaičius sudarė 4,9 proc. Policijos departamentas vykdė 3 375 konsultacijas dėl vizų išdavimo, iš jų dėl 15 pateikė neigiamas išvadas (užsieniečiai, keliantys grėsmę).

Užtikrindami įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 4 straipsnio nuostatas, VSAT ir Policijos departamentas teikia Migracijos departamentui išvadas dėl užsieniečių, kurie kreipėsi į Migracijos departamentą dėl leidimų gyventi išdavimo, keliamos grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei bei nelegalios migracijos grėsmės. 2020 m. VSAT patikrino 24 577 užsieniečius, pagal kompetenciją buvo **pateikta 19 išvadų nustatius keliamas grėsmes, dėl 3 užsieniečių parengti teikimai įtraukti į nepageidaujamų asmenų sąrašą**. Policijos departamentas, gavęs Migracijos departamento paklausimus, teikė išvadas dėl 29 928 užsieniečių grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei, iš jų 65 išvadas, kad užsieniečiai kelia grėsmę viešajai tvarkai ir visuomenei (kartu pasiūlė uždrausti užsieniečiams atvykti į Lietuvos Respubliką ir Šengeno erdvę, išskyrus atvejus, kai užsieniečiai turėjo leidimą nuolat gyventi). Policijos departamentas savo iniciatyva atliko patikrinimą dėl 650 užsieniečių, įvykdžiusių nusikaltimus ar padariusių administracinius nusižengimus, galimos grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei vertinimą ir Migracijos departamentui pateikė išvadas dėl 35 keliančių grėsmę užsieniečių su pasiūlymu uždrausti jiems atvykti į Lietuvos Respubliką ir Šengeno erdvę.

Įgyvendinant teisės aktų, susijusių su kovos su piktnaudžiavimu teisėtos imigracijos galimybėmis, nuostatas, **vykdoma užsieniečių kontrolė** – atliekami atskirų užsieniečių grupių patikrinimai dėl galimo piktnaudžiavimo gaunant leidimus laikinai gyventi Lietuvoje, Lietuvos Respublikos vizas. Nustačius, kad užsieniečiai netenkina minėtų dokumentų išdavimo sąlygų, naikinami jų leidimai laikinai gyventi ir vizos. Migracijos departamentas, įgyvendindamas kovos su piktnaudžiavimu teisėtos imigracijos galimybėmis priemones, taip pat gavęs atitinkamus pranešimus apie užsieniečius, nebeatitinkančius leidimo laikinai gyventi ar vizos išdavimo sąlygų, 2020 m. priėmė 8 356 (2019 m. – 5 640) sprendimus panaikinti leidimą laikinai gyventi, 6 899 (2019 m. – 7 039) sprendimus panaikinti Lietuvos Respublikos vizą.

Užtikrinant efektyvią valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę ir siekiant stiprinti kovą su neteisėta migracija bei kontrabanda, VSAT 2020 m. ypatingą dėmesį skyrė **vaizdo stebėjimo sistemų atnaujinimui**. Buvo atliekamos VSAT Pagėgių pasienio rinktinės Kudirkos Naumiesčio, Šilgalių bei Neringos pasienio užkardų veikimo teritorijos rekognoskuotė (vietovės apžiūra) ir parengtos sienos stebėjimo sistemų techninės specifikacijos ir pirkimo dokumentai.

2020 m. lapkričio 24 d. **VSAT ir Baltijos pažangių technologijų institutas (BPTI)** pasirašė bendradarbiavimo sutartį dėl pasienio kontrolės specialistų ir mokslininkų bendradarbiavimo bei apsikaitimo duomenimis vystant inovatyvias technologijas. Jos jau artimiausiu metu leis ne tik Lietuvos, bet ir kituose Europos Sąjungos pasienio punktuose padidinti keliautojų patikros patikimumą ir greitį, pasitelkus dirbtinį intelektą bus optimizuojamos dokumentų patikros, atvykimo ir išvykimo duomenų atnaujinimas realiu laiku, sutrumpės patikros proceso trukmė ir mažės klastotų dokumentų skaičius.

Siekiant įgyvendinti 2017 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2226, kuriuo sukuriama atvykimo ir išvykimo sistema (AIS), kurioje registruojami trečiųjų šalių piliečių, kertančių valstybių narių išorės sienas, atvykimo ir išvykimo bei atsisakymo leisti jiems atvykti duomenys, nustatomos priegios prie AIS teisėsaugos tikslais sąlygos ir iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir reglamentų (EB) Nr. 767/2008 ir (ES) Nr. 1077/2011 nuostatos, 2020 m. kovo 2 d. VSAT vado įsakymu sudaryta ekspertų darbo grupė. 2020 m. buvo parengta AIS sukūrimo galimybių studija ir techninės specifikacijos. Šiuo metu vyksta darbai, susiję su **pasienio kontrolės punktų infrastruktūros pritaikymu Europos Sąjungos atvykimo ir išvykimo sistemai įrengti ir įdiegti**. AIS padės gerinti išorės sienų kontrolę, efektyviau nustatyti užsibuvusių asmenų tapatybę ir stiprinti kovą su terorizmu.

Siekiant įgyvendinti 2018 m. rugsėjo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1241, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 2016/794 siekiant sukurti Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemą (ETIAS), nuostatas, 2020 m. kovo mėn. VSAT vado įsakymu nuo 2020 m. kovo 1 d. **įsteigtas nacionalinis ETIAS padalinys**. ETIAS sudarys sąlygas atlikti išankstinius patikrinimus ir prireikus atsisakyti suteikti trečiųjų šalių piliečiams, kuriems netaikomas vizos reikalavimas, leidimą keliauti į Šengeno erdvę, taip pat padės padidinti vidaus saugumą, užkirsti kelią nelegaliai imigracijai, apsaugoti visuomenės sveikatą ir sumažinti laukimą prie sienų, nes asmenų, kurie gali kelti pavojų vienoje iš šių sričių, tapatybė bus nustatoma prieš jiems atvykstant prie išorės sienų. Numatyta ETIAS sistemos veikimo pradžia – 2023 m.

Įgyvendindami užsieniečių grąžinimo ir readmisijos politiką, 2020 m. VSAT pareigūnai priėmė 1 513 sprendimų dėl užsieniečių savanoriško grąžinimo į kilmės šalį. **URC pareigūnai įvykdė 31 sprendimą dėl užsieniečių išsiuntimo**.

2020 m. gegužės 14 d. Europos Parlamentas patvirtino **Europos Sąjungos ir Baltarusijos susitarimus dėl nelegaliai atvykusių ar gyvenančių asmenų grąžinimo**. Readmisijos susitarimu Baltarusija įsipareigoja priimti atgal savo piliečius, kurie nelegaliai atvyko į Europos Sąjungos šalis

ar jose gyvena, taip pat kitų šalių piliečius, nelegaliai atvykusius iš Baltarusijos ar nebeturinčius teisės būti Europos Sąjungoje.

2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2018 m. gruodžio 7 d. Kijeve pasirašytas **Vyriausybės ir Ukrainos ministrų kabineto protokolas, kuriuo įgyvendinamas Europos Bendrijos ir Ukrainos susitarimas dėl asmenų readmisijos**, ir nustojo galioti 1996 m. rugsėjo 23 d. Vilniuje pasirašytas Vyriausybės ir Ukrainos Vyriausybės susitarimas dėl asmenų perdavimo ir priėmimo.

2020 m. rugpjūčio 10 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 1V-429 „Dėl Sprendimų dėl užsieniečio įpareigojimo išvykti, išsiuntimo, grąžinimo ir vykimo tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją priėmimo ir jų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimas, kuris parengtas įgyvendinant **Šengeno vertintojų rekomendaciją** – įsakymu nustatyta, kad sprendimas dėl užsieniečio įpareigojimo išvykti, grąžinimo ar išsiuntimo priimamas dėl kiekvieno neteisėtai Lietuvos Respublikoje esančio užsieniečio, neatsižvelgiant į tai, ar jo tapatybė patvirtinta. Įgyvendinant kitą Šengeno vertintojų rekomendaciją (padidinti stebėtojų stebimų užsieniečių išsiuntimo operacijų skaičių, taip pat daugiau stebėti atvejų, kai užsieniečiai išsiunčiami oro transportu), 2020 m. kovo 3 d. pakeistas Užsieniečių išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. 1V-279/A1-196. Siekiant efektyviau naudoti užsieniečių išsiuntimo stebėsenai skirtas lėšas, nustatyta, kad stebėseną gali apimti užsieniečio išvykimą iš sulaikymo arba kitos užsieniečio buvimo vietos ir vykimą ne tik iki pasienio kontrolės punkto, Tarptautinio Vilniaus oro uosto arba užsienio valstybės, į kurią jis išsiunčiamas, oro uosto, bet ir iki tranzito šalies oro uosto tarptautinės tranzito zonos.

Atsižvelgiant į dėl COVID-19 sukeltos pandemijos Lietuvoje paskelbtą karantino režimą, užsieniečiams, kurių teisėto buvimo Lietuvoje laikotarpis baigėsi tuomet, kai Lietuvoje buvo paskelbtas karantinas (nuo 2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. rugpjūčio 16 d.) ir kurie ne dėl savo kaltės negalėjo laiku išvykti iš Lietuvos, taip pat tiems, dėl kurių buvo priimtas sprendimas dėl grąžinimo, bet laikotarpis savanoriškai išvykti baigėsi karantino metu, **buvo suteiktas 2 mėnesių toleravimo laikotarpis, skaičiuojant nuo karantino pabaigos**. Toleravimo laikotarpiu minėtiems užsieniečiams, kurie ne dėl savo kaltės negalėjo laiku išvykti iš Lietuvos, nebuvo priimami sprendimai dėl grąžinimo ir nebuvo taikoma administracinė atsakomybė už neteisėtą buvimą.

6. INSTITUCINĖS SANDAROS IR BENDRADARBIAVIMO TOBULINIMO SRITIS

Siekiant gerinti migracijos paslaugų teikimo ir klientų aptarnavimo kokybę, 2020 m. toliau buvo **įgyvendinama MIGRIS plėtra**.

2020 m. į eksploataciją įdiegus MIGRIS II priėmimą: sukurtos ir realizuotos integracinės sąsajos su Nacionaline vizų informacine sistema ir Nacionaline egzaminų centro informacine sistema, sukurtos galimybės pateikti elektroninius prašymus dėl užsieniečio duomenų pasikeitimo, įrašymo į patvirtintų įmonių sąrašą, leidimo pakeisti darbdavį išdavimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės klausimais (sukurtos daugiau nei 35 formos), tarpininkavimo raštus dėl nacionalinės ar Šengeno vizos, leidimo laikinai gyventi išdavimo (keitimo) ar darbdavio, darbo funkcijai pakeisti, rezervuoti vizito laiką lietuvių kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminams, taip pat vykdyti MIGRIS III priėmimą sukūrimo darbai.

2020 m. per MIGRIS pateikta daugiau kaip 73 tūkst. prašymų, rezervuota daugiau kaip 357 tūkst. vizitų į migracijos padalinius. Įdiegus MIGRIS ir užkirtus kelią fiktyvioms vizitų registracijoms, užsieniečių **vizito laukimo laikas sutrumpėjo nuo 3 mėnesių iki 1–2 darbo dienų**

(užsieniečiai aptarnaujami tik pagal išankstinę registraciją). Sprendimų dėl leidimų gyventi priėmimo vidutinė trukmė sumažėjo nuo 90–120 dienų iki 20–60 dienų. Optimizavus klientų aptarnavimo procesus, vidutinis laukimo gyvoje eilėje laikas sutrumpėjo iki 15 minučių (2018–2019 m. I pusmetį reikėjo laukti iki 45 minučių). VRM užsakymu sukurtas reklaminis klipas, skatinantis klientus iš anksto rezervuoti vizitą. Įgyvendinus minėtas priemones, pasiektas didesnis klientų pasitenkinimo lygis ir geriau teikiamos migracijos paslaugos. 202 m. Migracijos departamento Vilniaus skyriaus klientai teikiamas paslaugas įvertino tik labai gerai.

Nuolat **gerinamos Migracijos departamento klientų aptarnavimo sąlygos**. Nuo 2020 m. liepos mėnesio pabaigos klientai aptarnaujami naujose patalpose Šalčininkuose, nuo spalio mėnesio – Vilniuje, vyko paruošiamieji darbai, susiję su Kauno ir Alytaus skyrių nutolusios darbo vietos Prienuose perkėlimu į naujas patalpas. Siekiant gerinti asmens dokumentų išdavimo paslaugas, įvertinus Lietuvos Respublikos piliečių poreikius, nuo 2020 m. gegužės 4 d. sudaryta galimybė Lietuvos Respublikos piliečiams Migracijos departamento Vilniaus skyriuje pasą gauti tą pačią darbo dieną. 2020 m. tokia galimybe pasinaudojo 211 piliečių. Migracijos departamento padaliniuose įdiegta nauja biometrinių duomenų surinkimo įranga. Siekiant pagerinti mobilių migracijos paslaugų teikimą klientams ir racionaliai naudoti išteklius, teritoriniai padaliniai aprūpinti naujais tarnybiniais automobiliais.

2020 m. Migracijos departamento skambučių centras suteikė asmenims **175 758 konsultacijas** Migracijos departamento veiklos klausimais telefonu, 22 728 – elektroniniu paštu. Informacija klientams teikiama visą darbo dieną, į elektroninius laiškus stengiamasi atsakyti tą pačią darbo dieną.

2020 m. gruodžio 28 d. Migracijos departamentas su VšĮ „Investuok Lietuvoje“ pasirašė bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią dalis Migracijos departamento teikiamų paslaugų aukštos kvalifikacijos specialistams, verslininkams, startuoliams ir jų šeimos nariams **bus perkelta į *International House***, kur paslaugos klientams bus teikiamos vieno langelio principu.

2020 m. rugsėjo 2 d. buvo patvirtinti Migracijos departamento **klientų aptarnavimo kokybės vertinimo rodikliai ir jų vertinimo sistema**, o 2020 m. spalio 30 d. – Migracijos departamento **klientų aptarnavimo standartas**. Suvienodinta visų migracijos skyrių darbo praktika, užtikrintas vienodas informacijos teikimas, standartizuotos klientų prašymų ir sprendimų priėmimo procedūros. Standartas padės darbuotojams gerinti klientų aptarnavimo kokybę ir formuoti pozityvų įstaigos įvaizdį. Migracijos departamentas, siekdamas skatinti talentų bei aukštos kvalifikacijos specialistų atvykimą į Lietuvą, 2020 m. gruodžio 28 d. su VšĮ „Investuok Lietuvoje“ pasirašė bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią dalis Migracijos departamento teikiamų paslaugų aukštos kvalifikacijos specialistams, verslininkams, startuoliams ir jų šeimos nariams bus perkelta į *International House*, paslaugos klientams bus teikiamos vieno langelio principu.

Migracijos departamentas – viena iš nedaugelio institucijų, kuri ir **COVID-19 sukeltos pandemijos metu užtikrino sklandų klientų aptarnavimą**, visos paslaugos klientams buvo teikiamos pagal išankstinę registraciją adresu www.migracija.lt. Priimti sprendimai taip pat užtikrino, kad paslaugos būtų teikiamos pažeidžiamiausioms grupėms (senyvo amžiaus klientams, nėščiosioms ir kt.) ir užsieniečiams (užsieniečių dokumentus galėjo atsiimti darbdaviai, supaprastinti vežėjų dokumentų pateikimo procesai, taikytas toleravimo laikotarpis ir kt.).

7. TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO SRITIS

Nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojo Europos Sąjungos ir Baltarusijos Respublikos susitarimas dėl vizų išdavimo tvarkos supaprastinimo.

2020 m. VRM:

1. suderino ir parengė pasirašyti **Lietuvos Respublikos ir Armėnijos Respublikos protokolo, kuriuo įgyvendinamas Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos susitarimas dėl be leidimo gyvenančių asmenų readmisijos**, projektą;

2. parengė ir su Lietuvos Respublikos suinteresuotomis institucijomis suderino **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Tadžikistano Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl asmenų, kurių buvimas neteisėtas, readmisijos**, projektą, kurį diplomatiniais kanalais pateikė Tadžikistano Respublikos atsakingoms institucijoms;

3. VRM ir jai pavaldžių institucijų atstovai aktyviai dalyvavo Europos Sąjungos Tarybos darbo grupėse ir komitetuose svarstant 2020 m. rugsėjo 23 d. Europos Komisijos paskelbto **Migracijos ir prieglobsčio pakto** teisėkūros pasiūlymus, išsakyti pasiūlymai ir pastabos, atspindint nuoseklią Lietuvos migracijos politikos poziciją;

4. 2020 m. sausio 16–18 d. VRM atstovai dalyvavo **Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Aukšto lygio Migracijos ir Integracijos politikos forume** Paryžiuje (Prancūzijos Respublika), skirtame EBPO veiklos ateities ekonominės migracijos ir migrantų integracijos prioritetams aptarti ir nustatyti. Susitikimo metu EBPO valstybės narės aptarė ir nustatė EBPO veiklos ateities prioritetus ekonominės migracijos ir migrantų integracijos srityse;

5. 2020 m. Lietuva pirmininkavo **Praho proceso** (regioninės bendradarbiavimo platformos migracijos srityje, apimančios 50 valstybių) Strateginei grupei ir dalyvavo proceso renginiuose, vykdamas Europos Sąjungos patirties perdavimą ne Europos Sąjungos šalims. 2020 m. lapkričio 16 d. prarastas Praho proceso Vyresniųjų pareigūnų susitikimas. Lietuva savo pirmininkavimo metu užtikrino Praho proceso plėtrą bei matomumą, plėtojo du pagrindinius proceso veiklos instrumentus – Migracijos observatoriją (angl. *Migration Observatory*) ir Mokymų akademiją (angl. *Training Academy*), skirtus migracijos procesų analizei, informacijos sklaidai ir pajėgumams stiprinti. Lietuvos iniciatyva pradėtas bendradarbiavimo tarp Praho proceso ir Europos migracijos tinklo derinimo procesas, plėtotas bendradarbiavimas ir sinergija su kitais migracijos dialogais ir tinklais.

VRM ir jai pavaldžios institucijos **dalyvauja Europos migracijos tinklo, kitų Europos Sąjungos, regioninių ir tarptautinių struktūrų veikloje**, palaiko glaudžius ryšius su tarptautinėmis organizacijomis.

Vadovaujantis VSAT, JTVPB regioninio biuro Baltijos ir Šiaurės šalims bei LRKD pasirašytu tarpusavio supratimo memorandumu dėl tarpusavio bendradarbiavimo sprendžiant klausimus, susijusius su prieglobsčio prašytojais, JTVPB koordinatoriui Lietuvoje ir LRKD atstovui kas mėnesį teikiamos ataskaitos apie migracijos procesus Lietuvoje.

2020 m. tarptautinio bendradarbiavimo srities priemonių įgyvendinimui **neigiamos įtakos turėjo pasaulinė COVID-19 sukelta pandemija**: neįvyko suplanuotas susitikimas dėl VSAT ir Gruzijos pasienio policijos 2020–2021 m. bendradarbiavimo priemonių plano pasirašymo; nebuvo galimybės įgyvendinti VSAT ir Moldovos pasienio policijos generalinio inspektorato bendradarbiavimo priemonių plano 2019–2020 m. priemonės; neįvyko suplanuotas susitikimas dėl VSAT ir Ukrainos valstybinės pasienio tarnybos 2020–2021 m. bendradarbiavimo priemonių plano pasirašymo, nebuvo galimybės toliau vykdyti 2020 m. numatytas plano priemonės, taip pat nebuvo pasirašytas VSAT 2020–2021 m. bendradarbiavimo priemonių planas su Baltarusijos Respublikos sienos apsaugos institucija ir nebuvo vykdomos plano 2020 m. įgyvendinimo priemonės.

ŠMSM rengia tarptautinius susitarimus su trečiosiomis šalimis **dėl bendradarbiavimo švietimo srityje, kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo**. Tokie susitarimai numato šalių įgaliotų institucijų keitimasi informacija apie švietimo sistemas ir šalyse teikiamas kvalifikacijas, siekiant palengvinti tokių kvalifikacijų palyginamumą ir pripažinimą. Didesnis

aukštojo mokslo sistemų skaidrumas užtikrina išaugusį studentų, dėstytojų, tyrėjų mobilumą ir aktyvesnę institucijų partnerystę. Lietuva jau yra pasirašiusi kvalifikacijų pripažinimo susitarimus su šiomis trečiosiomis šalimis: **Ukraina, Moldovos Respublika, Kinija**. Artimesnį bendradarbiavimą su Azijos regiono šalimis skatina ASEM (*Asia-Europe Meeting*) formatu (jungiančiam 53 narius, iš jų 19 trečiųjų šalių) nuo 2008 m. vykstantys už aukštąjį mokslą atsakingų ministrų susitikimai, kuriuose didelis dėmesys skiriamas dalyvaujančių šalių aukštojo mokslo sistemų skaidrumui, studijų kokybės ir pripažinimo, struktūrinio bendradarbiavimo klausimams, skatinamos įvairios dvišalės ir daugiašalės iniciatyvos.

2020 m. tętos **tarptautinių sutarčių ir susitarimų aukštojo mokslo bei kvalifikacijų pripažinimo srityje procedūros:**

1. 2020 m. rugpjūčio 3 d. Vilniuje pasirašytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lenkijos Respublikos Vyriausybės susitarimas **dėl dokumentų, suteikiančių teisę į aukštąjį mokslą, taip pat dėl dalinių studijų, kvalifikacinių laipsnių bei mokslo ir meno laipsnių tarpusavio pripažinimo** (įsigaliojo 2021 m. vasario 1 d.).

2. Atsiliepiant į Beniliukso iniciatyvą dėl daugiašalio Baltijos ir Beniliukso šalių susitarimo **automatiško aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo**, baigtas rengti Belgijos Karalystės, atstovaujamos Flandrijos Vyriausybės, Belgijos prancūzų bendruomenės Vyriausybės, Belgijos vokiečių bendruomenės Vyriausybės, Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės ir Nyderlandų Karalystės sutarties dėl aukštojo mokslo kvalifikacijų automatiško pripažinimo projektas (sutartį planuojama pasirašyti 2021 m. gegužės 17 d. Europos švietimo tarybos metu, jei epidemiologinė situacija Europoje leis ministrams susitikti gyvai).

3. Atsiliepiant į UNESCO kvietimą jungtis prie **Globalios kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo konvencijos** (toliau – Globali konvencija), pradėti ir tęsiami darbai, susiję su prisijungimu prie Globalios konvencijos – šiuo metu su valstybės institucijomis derinami teisės aktų projektai, susiję su šios konvencijos ratifikavimu. Ratifikavus Globalią konvenciją, didėtų dalyvaujančių šalių aukštojo mokslo sistemų skaidrumas ir patikimumas, atvira informacijos prieiga, užtikrintos su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų pripažinimo procedūros, išplėstos pasaulinio mobilumo galimybės; Lietuvai – tai ir didesnis matomumas pasaulyje, lengvesnis Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje suteiktų kvalifikacijų pripažinimas trečiosiose šalyse.

Lietuvos Respublikos institucijos įgyvendino 29-osios Baltijos jūros parlamentų konferencijos 2020 m. rugpjūčio 24 d. priimtos rezoliucijos priemones, susijusias su bendradarbiavimu migracijos ir integracijos srityse. Valstybės sienos apsaugos tarnyba aktyviai bendradarbiauja vykdant Baltijos jūros regiono sienos kontrolės veiksmus, taip pat aktyviai bendradarbiauja su kaimyninių valstybių partneriais diegiant priemones COVID-19 plitimui suvaldyti, su rezoliucijos priemonėmis susiję pokyčiai taip pat buvo įgyvendinami migracijos politikos formavimo ir užsieniečių integracijos srityse.